

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista: a) ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta”

(COM(2020) 94 final)

b) ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta”

(COM(2020) 93 final)

(2020/C 364/16)

Esittelijä: **Gerardo LARGHI**

Toinen esittelijä: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Lausuntopyyntö	a) Euroopan komissio, 22.4.2020 b) Euroopan komissio, 22.4.2020
Oikeusperusta	a) ja b) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	25.6.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	16.7.2020
Täysistunnon nro	553
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	212/2/5

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) kannattaa komission pitkän aikavälin toimintasuunnitelmaa, joka koskee sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista ⁽¹⁾.

1.2 ETSK on valmis tukemaan ja kannattamaan komission tiedonantoa sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta ⁽²⁾.

1.3 ETSK katsoo, että EU:n lainsäädännön riittämätön tai epäasianmukainen soveltaminen on ollut liian pitkään EU:n oikeuden heikko kohta, minkä vuoksi monet petos- ja laittomuustapaukset ovat jääneet käsittelemättä. EU:n lainsäädännön soveltaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan lisätä yritysten ja kuluttajien luottamusta ja varmistaa, että sisämarkkinoiden kaikki mahdollisuudet saadaan yritysten, työntekijöiden ja kuluttajien käyttöön.

1.4 ETSK katsoo, että tehokkaan täytäntöönpanostrategian tulee 1) perustua vahvaan kumppanuuteen, jossa kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät ovat mukana; 2) mahdollistaa yhteistyön lisääminen Euroopan tasolla lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan alalla toimivien nykyisten verkostojen välillä, jotta voidaan varmistaa puuttuminen ongelmiin, jotka vaikuttavat samanaikaisesti useisiin aloihin; 3) johtaa sellaisten strategioiden ja keinojen kehittämiseen, joilla voidaan puuttua laajamittaisiin rikkomuksiin EU:ssa niin, että yhdellä tehokkaalla ja avoimella täytäntöönpanotoimella voidaan suojella kaikkia sidosryhmiä ja varmistaa valtioiden rajat ylittävä lainvalvonta; 4) hyödyntää uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

⁽¹⁾ COM(2020) 94 final.

⁽²⁾ COM(2020) 93 final.

1.5 ETSK kehottaa komissiota varaamaan kansalaisyhteiskunnan toimijoille, yrittäjille, työntekijöille ja kuluttajille selkeän roolin toimintasuunnitelmassa.

1.6 ETSK kannattaa varauksetta Euroopan komission ajatusta tehdä SOLVIT-verkostosta tehokas oletusarvoinen väline sisämarkkinoiden perusteettomien esteiden poistamiseksi, mutta on tärkeää, että SOLVIT-verkostolla on käytössään paremmin jäsennelty menettely tärkeiden tapausten siirtämiseksi komissiolle ja että se toimii kaikilla sektoreilla ja politiikan aloilla.

1.7 ETSK suhtautuu myönteisesti aloitteeseen, jonka tarkoituksena on **parantaa suhteellisuusarviointia koskevan direktiivin** ⁽³⁾ **mukaisia ennakoarviointeja**. Sidosryhmien osallistumisen suhteellisuusarviointiin olisi oltava ennemminkin sääntö kuin poikkeus.

1.8 **Yhteinen digitaalinen palveluväylä** on yksi keino vastata digitaalisesti yritysten ja kuluttajien tarpeisiin, jotka liittyvät verkossa olevaan tietoon. Keskitetyt yhteyspisteet voidaan yhdistää nopeasti yhteiseen digitaaliseen palveluväylään, jolloin yritysten ja kuluttajien tarvitsee ottaa yhteyttä vain yhteen paikkaan saadakseen apua ja tietoa.

1.9 ETSK kannattaa komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle esittämää kehotusta hyväksyä ehdotus palveluista sisämarkkinoilla annetun direktiivin 2006/123/EY täytäntöönpanosta ja palveluihin liittyviä lupajärjestelmiä ja vaatimuksia koskevasta ilmoitusmenettelystä ⁽⁴⁾.

1.10 Komitea korostaa, että covid-19:n leviämiseen liittyvä kriisi aiheuttaa vakavia riskejä sisämarkkinoille, sillä EU-maiden väliset talouskehityksen, sosiaaliturvan ja vaurautason erot saattavat lisääntyä pandemian päätyttyä.

1.11 Komitea toteaa, että sisämarkkinoiden todellisista saavutuksista huolimatta yritykset ja kuluttajat ilmoittavat edelleen liian monista jäljellä olevista esteistä.

1.12 ETSK yhtyy komission toimintasuunnitelmassaan esittämään toteamukseen, jonka mukaan ”täytäntöönpanosta ja sen valvonnasta vastaavien eri toimijoiden todellinen kumppanuus Euroopan ja jäsenvaltioiden tasolla on olennaisen tärkeää nykyisten sisämarkkinaesteiden poistamiseksi”.

1.13 ETSK kehottaakin komissiota hyödyntämään uutta sisämarkkinoiden täytäntöönpanostrategiaa sellaisen vahvan yhteistyökehyksen luomiseksi, joka kattaa kaikki EU:n lainsäädännön soveltamiseen osallistuvat sidosryhmät. Organisaatioiden olisi muun muassa voitava osallistua täysipainoisesti perustettavaan sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevään työryhmään (SMET), jonka olisi toimittava foorumina täytäntöönpanoon liittyvistä horisontaalisista kysymyksistä käytävää keskustelua varten.

1.14 ETSK katsoo, että täytäntöönpano on pohjimmiltaan horisontaalinen kysymys, joten sitä ei tulisi käsitellä lokeroitusti. On olennaisen tärkeää organisoida ja virtaviivaistaa työnkulkua paremmin eri täytäntöönpanoverkoston välillä ja helpottaa niiden välistä tietojen ja hyvien käytäntöjen vaihtoa.

1.15 Kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annettu asetus on auttanut rakentamaan siltaa kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja lainvalvontaviranomaisten välille niiden yhteistyön paremman tunnustamisen ansiosta. Vaikka tämä kehys on myönteinen, se on edelleen puutteellinen ja edellyttää lisää parannuksia, esimerkiksi kansalaisten ilmoituksiin vastaamiseen kuluvan ajan nopeuttamista.

1.16 ETSK katsoo, että dataa ja tekoälyä voidaan käyttää avuksi markkinoiden seurannassa. Komitean mielestä näitä digitaalisia välineitä olisikin kehitettävä EU:n tasolla ja niiden tulisi olla kaikkien sidosryhmien saatavilla.

1.17 Valvontaviranomaiset törmäävät nykyään yhä enemmän epärehellisiin käytäntöihin sisämarkkinoilla samalla kun niiden työhön kohdistuu usein tiukkoja budjettirajoituksia. Komitea kehottaa tässä yhteydessä parantamaan niukkojen resurssien hyödyntämistä ja olemassa olevien verkostojen koordinoitua, kehittämään uutta synergiaa kaikkien toimijoiden välillä ja ottamaan käyttöön uuteen teknologiaan perustuvia uusia välineitä, jotka voivat edistää EU:n lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa.

⁽³⁾ EUVL L 173, 9.7.2018, s. 25

⁽⁴⁾ COM(2016) 821 final.

2. Tiedonanto sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta (COM(2020) 94 final) – INT/899

2.1 Sisämarkkinoiden haasteet

2.1.1 Sisämarkkinat ovat osa Euroopan yhdentymisen ydintä, ja ne ovat helpottaneet eurooppalaisten kuluttajien ja yritysten elämää. Tehokkaiden sisämarkkinoiden ansiosta EU:n kansalaisilla on saatavillaan laajempi palvelu- ja tuotevalikoima ja paremmat työmahdollisuudet. Sisämarkkinoiden pitäisi edistää kauppaa ja kilpailua, ja ne ovat olennaisen tärkeitä EU:n vihreän, teollisen ja digitaalisen muutoksen toteuttamiseksi.

2.1.2 Tätä tavoitteen saavuttamiseksi unionin tulee määrittää kriteereihin perustuvat painopisteet ja edetä tarkkojen perusteiden pohjalta kohti selkeää poliittista ohjausta asettaen ihmiset ehdottomalle etusijalle.

2.1.3 Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan alalla tehtävän yhteistyön parantamiseksi Euroopan komissio aikoo perustaa sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän (SMET), jonka tehtävänä on arvioida kansallisten lakien yhdenmukaisuutta sisämarkkinasääntöjen kanssa, asettaa etusijalle kaikkein kiireellisimmän poistettavat esteet, puuttua ylisääntelyyn, keskustella horisontaalisista täytäntöönpanokysymyksistä ja seurata ehdotetun toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa. SMET-ryhmän olisi vahvistettava selkeät kriteerit päättääkseen, mitkä ovat kiireellisimmät poistettavat esteet niiden taloudellisen arvon perusteella.

2.1.4 Komissio aikoo myös käyttää ennaltaehkäiseviä mekanismeja, jotta voidaan estää palvelujen tarjoamista sisämarkkinoilla haittaavat uudet esteet; parantaa valmiuksia havaita, milloin sääntöjä jätetään noudattamatta; perustaa verkkovalvontafoorumi tiedon jakamiseksi lakien ja vaatimusten vastaisista teollisuus- ja kulutustuotteista; perustaa muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden valvonnasta vastaaville viranomaisille keskitetty eurooppalainen tietopiste ja tuleva tullien keskitetty palvelupiste; varmistaa, että sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmästä (IMI) tulee oletusväline; luoda väline, jonka avulla kansalaiset ja yritykset voivat raportoida nimettömästi sääntelyesteistä, joita nämä kohtaavat käyttäessään sisämarkkinaoikeuksiaan; parantaa EU:n maatalouselintarvikelainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa (eläinten ja kasvien terveys mukaan luettuna); arvioida, voitaisiinko sisämarkkinaohjelmasta tai Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta rahoitettu kehittyneitä tietoteknisiä ratkaisuja testaava ja soveltava laboratorio integroida olemassa oleviin rakenteisiin (kuten kuluttajansuoja-asioiden yhteistyöverkoston, tuotteiden vaatimustenmukaisuutta käsittelevään EU:n verkostoon tai teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten eurooppalaiseen seurantakeskukseen); tehostaa väärennetyjen ja lainvastaisten tuotteiden, myös niiden, jotka tuotetaan tai kootaan maahantuoduista komponenteista EU:ssa, torjuntaa ja laajentaa OLAFin nykyistä toimeksiantoa; tehostaa täytäntöönpanon valvontaa elintarvikkeketjussa; kehittää merkintä- ja jäljitettävyyssjärjestelmiä edistämällä digitaalisten välineiden käyttöä, jotta ulkorajoilla ja EU:n sisällä voitaisiin tehdä kohdennettumpia tarkastuksia; tehdä SOLVIT-verkostosta oletusarvoinen väline sisämarkkinoiden riitojenratkaisussa; virtaviivaistaa sääntörikkomusten käsittelyprosessia ja valitusten alustavaa arviointia kahden kuukauden kuluessa seuraavien vaiheiden vahvistamiseksi; hyödyntää paremmin EU Pilot -järjestelmää selkein ehdoin ja aikatauluin tapauksissa, joissa näyttää olevan mahdollista päästä nopeaan ratkaisuun lyhyessä ajassa.

2.2 Yleistä

2.2.1 ETSK katsoo, että on ensiarvoisen tärkeää toteuttaa sisämarkkinat ja valvoa tehokkaasti niiden täytäntöönpanoa, sillä ne ovat pikemminkin keino saavuttaa Euroopan unionin perustamisasiakirjoissa vahvistetut poliittiset tavoitteet kuin päämäärä sinänsä.

2.2.2 Komission tiedonannossaan yksilöimät tärkeimmät esteet ovat EU:ssa ja jäsenvaltioissa tehtävät sääntelyvalinnat; EU:n lainsäädännön siirtäminen osaksi kansallista lainsäädäntöä sekä EU:n lainsäädännön täytäntöönpano ja sen valvonta; jäsenvaltioiden hallinnolliset ja käytännön valmiudet; yleinen yritys- ja kuluttajajympäristö; kielen tai kulttuurin kaltaiset perimmäiset syyt, jotka eivät johdu julkisesta politiikasta.

2.2.3 SOLVIT-verkostosta oletusarvoinen väline: ETSK kannattaa sitä, että SOLVIT-menettelystä pyritään tekemään oletusarvoinen väline sisämarkkinoiden perusteettomia esteitä varten. SOLVIT-verkosto voi kuitenkin turvautua vain vuoropuheluun ja pehmeään valtaan, eikä sitä voida myöskään käyttää oikeudenkäyntien rinnalla. SOLVIT-järjestelmä tarvitsee jäsennellympää rakennetta, jotta tärkeät tapaukset voidaan siirtää komissiolle. Samalla on tärkeää, että SOLVIT toimii kaikilla sektoreilla ja politiikan aloilla.

2.2.4 Suhteellisuusarviointia koskevan direktiivin⁽⁵⁾ mukaisten ennakoarviointien parantaminen on erittäin tervetullut toimenpide. Komission olisi kuitenkin tarjottava järjestelmällistä apua ja annettava jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten suhteellisuusarviointia koskevan direktiivin mukainen ennakoarviointi toteutetaan suunniteltaessa ammattien uutta kansallista sääntelyä. Lisäksi sidosryhmien osallistumisen suhteellisuusarviointiin olisi oltava ennemminkin sääntö kuin poikkeus.

2.2.5 Tietojen saaminen ja hallinnolliset menettelyt: Yhteinen digitaalinen palveluväylä on yksi keino vastata digitaalisesti yritysten ja kuluttajien tarpeisiin, jotka liittyvät verkossa olevaan tietoon, mutta voimassa olevan sisämarkkinalainsäädännön mukaan jäsenvaltioiden on myös tiedotettava yrityksille keskitettyjen asiointipisteiden välityksellä. Useissa EU:n säädöksissä säädetään keskitettyjen asiointipisteiden keskittämisestä. Ne voidaan yhdistää nopeasti yhteiseen digitaaliseen palveluväylään, jolloin kuluttajien tarvitsee ottaa yhteyttä vain yhteen paikkaan saadakseen apua ja tietoa. Yritysten tulisi saada yksi, koordinoitu vastaus.

2.2.6 EU:ta horjuttavat tällä hetkellä perusteellisesti sekä ulkoiset tekijät, kuten meneillään oleva pandemia, joka on aiheuttanut monia kuolonuhreja ja kylvänyt paniikkia ja vienyt koko EU:n talouden taantumaan, että sisäiset tekijät, kuten unionin syntymiseen johtaneen solidaarisuuden puuttuminen. Meidän onkin kysyttävä itseltämme, mitä tarvitaan sellaisten sisämarkkinoiden luomiseksi, jotka eivät ole pelkästään tekninen ja lainsäädännöllinen järjestely, ja pohdittava uudelleen koko Eurooppa-hankkeen mallia. On täysin aiheellista pohtia, onko yhtenäinen Eurooppa – sellaisena kuin jotkut ovat sen kuvitelleet, jota monet ovat yrittäneet rakentaa ja jota toiset ovat pyrkineet tuhoamaan pala palalta varsinkin sen jälkeen, kun EU:n perustuslaki hylättiin – vielä olemassa vuonna 2050 ja sen jälkeen vapauden mallina, kulttuurin näyttämönä, rauhan puolustajana, kansojen välisen hyvän tahdon tukijana ja naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien puolustajana maailmassa, jossa ei ole syrjintää eikä esteitä.

2.2.7 Tämä on vielä suuremmalla syyllä totta näinä erityisen vaikeina aikoina, kun Eurooppaa tukahduttaa pitkittynyt kriisi, joka on ennemminkin systeeminen kuin pelkästään nykyisen taloudellisen tilan aiheuttama: kyse ei ole pelkästään talous- ja rahoituskriisistä vaan myös sosiaalisten ja kulttuuristen arvojen kriisistä. Monet kansalaiset katsovat, että ainoa uskottava ratkaisu on se, että luovutaan puhtaasti rahapoliittisesta ja taloudellisesta lähestymistavasta ja siirrytään aidosti poliittiseen unioniin.

2.2.8 ETSK katsoo, että kaikkia Euroopan maita koetteleva covid-19-kriisi edellyttää koko järjestelmän uudelleentarkastelua paitsi organisatorisesti myös uusien ideoiden ja uusien liiketoimintamallien synnyttämiseksi.

2.2.9 Pelastuspalvelujärjestelmät eivät ole toimineet kaikissa maissa asianmukaisesti kriisin hoitamisen kannalta. Järjestelmät ovat monessa tapauksessa epäonnistuneet: keskushallinto, kunnat ja kansalaiset eivät ole olleet valmistautuneita hätätilaan, ja reagointi on ollut usein hidasta ja kallista ja toisinaan hämmennystä herättävää.

2.2.10 On käynyt ilmeiseksi, että Euroopan unioni on eräillä aloilla riippuvainen kolmansista maista, mikä edellyttää tiettyjen unionin perusteiden uudelleentarkastelua. Unionin on osoitettava kykynsä reagoida ja järjestäytyä uudelleen. Kuntien, alueiden ja valtioiden hankintoihin ja paikallisten toimittajien tukemiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota: julkisista hankinnoista on tultava taloudellisen turvallisuuden tae.

2.2.11 Markkinavetoisella standardoinnilla on tärkeä rooli ”uudessa lähestymistavassa”, jota sovelletaan tuotteiden lisäksi myös palveluihin.

2.2.12 Olisi arvioitava tarkoin toimenpiteiden tarpeellisuutta sekä niiden tehokkuutta ja vaikutusta, jotta palvelujen sääntelyn yhteydessä sisämarkkinoiden kannalta olennaiset palvelut erotetaan selkeästi muista palveluista.

2.2.13 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että on tärkeää toteuttaa kaikki toimenpiteet, joilla edistetään EU:n lainsäädännön kehittämistä, täytäntöönpanoa ja valvontaa sisämarkkinoilla. Tavaroiden ja palvelujen, julkisten hankintojen, markkinavalvonnan, yhtiöoikeuden, sopimusoikeuden ja sopimussuhteen ulkopuolisen oikeuden, rahanpesun torjunnan, pääoman vapaan liikkuvuuden, rahoituspalvelujen, kilpailun ja hallinnon välineiden kehittämisen kaltaiset alat edellyttävät kiireellisesti sellaisten sisämarkkinoiden luomista, jotka kunnioittavat yksilöiden, tuottajien, työntekijöiden ja kuluttajien oikeuksia heikentämättä tasapainoista taloudellista toimintaa.

⁽⁵⁾ EUVL L 173, 9.7.2018, s. 25

2.2.14 ETSK peräänkuuluttaa oikeudenmukaisia sisämarkkinoita, joilla otetaan huomioon tarve noudattaa työ-, kuluttajansuoja- ja ympäristösääntöjä äskettäin ehdotetun Euroopan teollisuusstrategian⁽⁶⁾ ja komission ohjelmassa esitettyjen kiertotalouden periaatteiden mukaisesti. ETSK on jo antanut täyden tukensa näille periaatteille ja katsoo, että Euroopan olisi otettava johtoasema tällä alalla.

2.2.15 ETSK kannattaa ehdotusta perustaa sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvonnan työryhmä (SMET), joka koostuu jäsenvaltioiden ja komission edustajista. Tämä on ETSK:n useaan otteeseen esittämien ehdotusten ja suositusten mukaista⁽⁷⁾.

2.2.16 ETSK korostaa, että on tärkeää torjua kaikkea liiallista sääntelyä ja sääntöjen virheellistä soveltamista, jotka ovat niin usein heikentäneet markkinoiden moitteetonta toimintaa. ETSK pyytää painokkaasti mahdollisuutta olla edustettuna työryhmässä ainakin tarkkailijana.

2.2.17 Kuten useissa aiemmissa lausunnoissa⁽⁸⁾ on jo todettu, ETSK on samaa mieltä komission kanssa siitä, että sisämarkkinoiden toteuttamisessa on riskejä ja viiveitä, jotka liittyvät markkinoiden pirstaloitumiseen, täytäntöönpanokelpoisten sääntöjen eroihin, tietojen luottamuksellisuutta koskevaan epävarmuuteen, tietoverkkojen häikäilemättömään eikä aina hallittuun käyttöön sekä siihen, että verkossa on saatavilla laittomia palveluja, mikä johtuu pääasiassa siitä, että komission asianomaiset yksiköt eivät valvo lainsäädännön noudattamista verotuksen ja seuraamusten avulla. ETSK suosittaa, että komission pääosastot tarttuvat näihin kysymyksiin monialaisen lähestymistavan pohjalta.

2.2.18 ETSK pitää valitettavana, että EU:n lainsäädäntöä ei vielä kukaan panna tehokkaasti täytäntöön. Euroopan kansalaisille on annettava yksiselitteisesti ja nopeasti oikeus nostaa Euroopan tasolla ryhmäkanteita. Tämä auttaisi suuresti varmistamaan viimeisenä keinona vastuuvollisuuden EU:n sääntöjen noudattamista jättämisestä ja edistäisi siten näiden sääntöjen vapaaehtoista noudattamista⁽⁹⁾.

2.2.19 ETSK korostaa, että jäsenvaltiot ovat hyvin usein itse rikkoneet sovittuja sisämarkkinasääntöjä tai luoneet ja sallineet esteitä kansallisessa lainsäädännössä lisäsuojan tarjoamiseksi markkinoillaan ja etujen tuottamiseksi oman valtionsa yrityksille. Hyödyt ovat usein hyvin lyhytaikaisia, mutta haittaavat pk-yrityksiä ja startup-yrityksiä samoin kuin yksilöitä ja kuluttajia, jotka joutuvat alttiiksi vaatimustenvastaisille tuotteille tai joilla on vähemmän valinnanvaraa.

2.2.20 ETSK kannattaakin komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle esittämää kehotusta hyväksyä ehdotus direktiiviksi kansallisten sääntöjen ilmoittamisesta palveludirektiivin mukaisesti⁽¹⁰⁾. Sopimus ei kuitenkaan saisi heikentää voimassa olevaa palveludirektiiviä mahdollistamalla poikkeamista ilmoitusvelvollisuudesta alueellisten rajoitusten osalta (kaupunkisuunnittelu mukaan luettuna) tai epäämällä komissiolta sen nykyinen päätösvalta.

2.3 Erityistä

2.3.1 Laajat sisämarkkinat merkitsevät, että EU voi luoda monenvälisen, avoimen, syrjimättömän ja sääntöihin perustuvan kaupallisen järjestelmän. Päästökseen sisämarkkinoille EU:n ulkopuolisten maiden yritysten on noudatettava EU:n sääntöjä, myös terveydenhuollon, ympäristön, elintarvikkeiden ja tuotteiden turvallisuuden ja kuluttajansuojan aloilla.

2.3.2 ETSK kannattaa komission päätöstä yhdistää jo käytössä olevat välineet, joilla tuetaan sisämarkkinoiden kehittämistä, uusien välineiden kanssa (muun muassa keskitetty tiedotuspiste, jonka puoleen jäsenvaltioiden virkamiehet voivat kääntyä käytännön kysymyksissä, jäsenvaltioiden kanssa käytävää tietojenvaihtoa varten tarkoitettujen foorumit, kuten julkisia hankintoja koskevien direktiivien yhteydessä perustettu foorumi, ja sääntöjä ja vaatimuksia koskevien tietojen parempi saatavuus käyttäjille yhteisen digitaalisen palveluväylän kautta).

⁽⁶⁾ COM(2020) 102 final.

⁽⁷⁾ Ks. EUVL C 43, 15.2.2012, s. 14 ja muut, edellä mainitut lausunnot.

⁽⁸⁾ Ks. liitteenä oleva luettelo.

⁽⁹⁾ ETSK on antanut aiheesta useita lausuntoja, muun muassa EUVL C 309, 16.12.2006, s. 1, EUVL C 324, 30.12.2006, s. 1, EUVL C 162, 25.6.2008, s. 1, EUVL C 228, 22.9.2009, s. 40 ja EUVL C 128, 18.5.2010, s. 97

⁽¹⁰⁾ COM(2016) 821 final.

2.3.3 ETSK suosittaa, että komissio lisäisi ohjeistusta seuraavista periaatteista:

- a) toissijaisuusperiaate ja sen ”kaksinkertainen soveltaminen” (double subsidiarity)
- b) vastavuoroinen tunnustaminen
- c) innovointi ja ennalta varautuminen
- d) tiettyihin palveluihin (esim. pankki- ja vakuutuspalveluihin) liittyvä yleinen etu.

2.3.4 ETSK kannattaa päätöstä keskittyä julkisiin hankintoihin. EU:n varojen hallinnoijia ja edunsaajia on autettava parantamaan julkisten hankintojen käytäntöjään, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset ja käyttää hankintoja strategisena välineenä pyrittäessä saavuttamaan keskeiset poliittiset tavoitteet, kuten toteuttamaan kiertotalouden periaatteet.

3. Tiedonanto sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta (COM(2020) 93 final) – INT/908

3.1 Sisämarkkinoiden esteet

3.1.1 Komission tiedonannossa sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta keskitytään kolmeentoista merkittävimpään esteeseen ja todetaan, että esteet eivät ole pelkästään lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia vaan myös käytännöllisiä. Usein yritykset ja kuluttajat joutuvat kohtaamaan samanaikaisesti monia rajoitteita toimiessaan EU:n sisällä. Tämä koskee erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä), ammatinharjoittajia ja kuluttajia.

3.1.2 Jotta voitaisiin ehdottaa mahdollisia ratkaisuja EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla, tiedonannossa yksilöidään seuraavat viisi perimmäistä syytä esteille: EU:ssa ja jäsenvaltioissa tehtävät sääntelyvalinnat; EU:n lainsäädännön siirtäminen osaksi kansallista lainsäädäntöä sekä EU:n lainsäädännön täytäntöönpano ja sen valvonta; jäsenvaltioiden hallinnolliset valmiudet ja käytännöt; yleinen yritys- ja kuluttajaympäristö; kielen tai kulttuurin kaltaiset perimmäiset syyt, jotka eivät johdu julkisen vallan politiikasta.

3.1.3 Jäsenvaltiot näyttävät toisinaan rikkovan sovittuja sisämarkkinasääntöjä, tai ne luovat kansalliseen lainsäädäntöön esteitä ja sallivat ne lisäsuojan tarjoamiseksi markkinoillaan ja etujen tuottamiseksi oman valtionsa yrityksille.

3.2 Yleistä

3.2.1 ETSK panee merkille, että komission tiedonannossa yksilöidään merkittävimmät todellisten sisämarkkinoiden tiellä vielä olevat esteet. Esteet eivät ole pelkästään lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia vaan myös käytännöllisiä, mikä tarkoittaa, että yritykset ja kuluttajat joutuvat kohtaamaan usein samanaikaisesti erilaisia rajoitteita toimiessaan EU:n sisällä. Tämä vaikuttaa kielteisesti erityisesti pk-yrityksiin ja vapaiden ammattien harjoittajiin.

3.2.2 ETSK katsoo, että tehokkaan täytäntöönpanostrategian tulee 1) perustua vahvaan kumppanuuteen, jossa kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät ovat mukana; 2) mahdollistaa yhteistyön lisääminen Euroopan tasolla lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan alalla toimivien nykyisten verkostojen välillä, jotta voidaan varmistaa puuttuminen rikkomuksiin ja monisyisiin ongelmiin, jotka vaikuttavat samanaikaisesti useisiin aloihin; 3) johtaa sellaisten strategioiden ja keinojen kehittämiseen, joilla voidaan puuttua tehokkaasti EU:n sääntöjen laajamittaisiin rikkomuksiin niin, että yhdellä täytäntöönpanotoimella voidaan suojella kaikkia sidosryhmiä ja varmistaa valtioiden rajat ylittävä lainvalvonta; 4) hyödyntää uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia täytäntöönpanotoimien tehostamiseksi ja markkinoiden valvonnan tiivistämiseksi.

3.2.3 ETSK katsoo, että EU:n lainsäädännön riittämätön tai epäasianmukainen soveltaminen on ollut liian pitkään EU:n oikeuden heikko kohta, minkä vuoksi monet petos- ja laittomuustapaukset ovat jääneet käsittelemättä. EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon tehokas valvonta on olennaisen tärkeää, jotta voidaan lisätä kuluttajien luottamusta ja varmistaa, että yritykset, työntekijät ja kuluttajat hyödyntävät sisämarkkinoiden potentiaalia täysimääräisesti.

3.2.4 Covid-19-kriisin sisämarkkinoille aiheuttamat vahingot kärjistävät Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eron aiheuttamia vahinkoja. Tämä voi tarkoittaa sitä, että kun pandemia on ohi, EU-maiden väliset erot talouskehityksessä, sosiaaliturvassa ja vaurauden tasossa kasvavat, mikä vaikuttaa sisämarkkinoihin ja niiden kehitykseen.

3.2.5 ETSK katsoo, että nykyinen tilanne saattaa hyvinkin johtaa sisämarkkinoiden kutistumiseen pelkäsi vapaakauppa-alueeksi – sisämarkkinoihin, jotka eivät ole luonnollinen tulos ylikansallisesta poliittisesta hankkeesta vaan vain valtioiden kansallisten etujen pienin yhteinen nimittäjä.

3.2.6 ETSK kehottaakin EU:n toimielimiä ja asianomaisia kansalaisyhteiskunnan organisaatioita tiedottamaan EU:n kansalaisille selkeästi sisämarkkinoiden rajoituksista, jotta nämä saisivat realistisen käsityksen siitä, mitä sisämarkkinoiden toteutumiselta ja soveltamiselta voidaan todella odottaa. Tämän vuoksi on tärkeää, ettei aseteta mahdollisesti tarpeettomia ja perusteettomia toimenpiteitä, jotka itse asiassa vain rajoittavat yritysten, erityisesti pk-yritysten⁽¹⁾ ja myös vapaiden ammattinharjoittajien toimintaa, tai toteuteta täydellistä yhdenmukaistamista, jota ei voida puolustaa, kun otetaan huomioon, että muiden periaatteiden, kuten kuluttajien oikeuksien ja kuluttajansuojan, on oltava etusijalla. Sisämarkkinoiden on heijastettava periaatetta, jonka mukaan moninaisuus on voimaa, ja sen pitäisi olla keskeisessä asemassa EU:n politiikassa yhdenmukaistamisen ohella.

3.2.7 Standardoinnilla on tärkeä rooli ”uudessa lähestymistavassa”, jota sovelletaan tuotteiden lisäksi myös palveluihin.

3.2.8 Komission laatima pitkän aikavälin suunnitelma jäljellä olevien esteiden poistamiseksi on kunnianhimoinen ja kiitettävä hanke, mutta sen yhteydessä on investoitava huomattavasti tiedotukseen, varoittamiseen, oppimiseen, koulutukseen, integrointiin ja standardointiin.

3.3 Sisämarkkinoiden sosiaalinen ulottuvuus

3.3.1 ETSK kehottaa jälleen kerran komissiota ottamaan huomioon EU:n sosiaalisen ulottuvuuden, jotta voidaan edistää laadukkaiden ja asianmukaisten työpaikkojen luomista, edistää rajatylittävää liikkuvuutta, parantaa valmiuksia ja taitoja sekä lisätä investointeja pk-yrityksiin, jotka katsovat, että EU:n asettamat säännöt rajoittavat niitä erityisen paljon ja jotka hyötyvät vallitsevasta tilanteesta vähiten. Tästä syystä ETSK pitääkin kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten laaditun pk-yritysstrategian hyväksymistä tervetulleena.

3.3.2 ETSK katsoo, että sisämarkkinasäännöt ovat hyödyllisiä vain siltä osin kuin ne edistävät terveen sosiaalisen markkinatalouden kehittämistä köyhyyden, eriarvoisuuden, syrjinnän ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi niin, että painotetaan vielä erityisesti sen varmistamista, että nuorilla on paikkansa yhteiskunnassa.

3.3.3 Pk-yritykset ja työntekijät kokevat, että talouskriisi, euron käyttöönotto ja nyt Euroopan talouden taantumaan ajanut erittäin vakava pandemia ovat koetelleet niitä ankarimmin. Tämä tarkoittaa, että kaikista Euroopan sisämarkkinoita tukevista toimista on tiedotettava selkeämmin, suuremmin ja tehokkaammin, niihin on liityttävä vähemmän byrokratiaa, ja kaikkien on pystyttävä ymmärtämään säännöt.

3.3.4 ETSK katsoo myös, että tuleviin vihreän talouden toimenpiteisiin ja sisämarkkinoita koskevaan komission toimintasuunnitelmaan on sisällytettävä sääntöjä yhteisötaloutta varten, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset yhteisötalouden yrityksille ja edistää alan kehitystä.

3.3.5 Yksi sisämarkkinaohjelman toteuttamisen keskeisistä osatekijöistä on nuorten yrittäjien sekä innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen tukeminen. ETSK kannattaa päätöstä tukea uusia liiketoimintamalleja, kuten kiertotaloutta, kehittyneitä teknologioita, alhaisia hiilidioksidipäästöjä, resurssitehokkaita ratkaisuja ja muita aloitteita, joilla pyritään esimerkiksi edistämään yritysten kansainvälistä ulottuvuutta, houkuttelemaan lahjakkuuksia ja parantamaan henkilöstön osaamista.

3.3.6 ETSK on samaa mieltä siitä, että digitaalihakkeisiin investoivia pk-yrityksiä olisi tuettava. Hankkeet olisi myös suunniteltava siten, että ne hyödyttävät yrityksiä, kuluttajia ja koko kansalaisyhteiskuntaa.

3.4 Erityistä

3.4.1 ETSK korostaa eurooppalaisten yritysten vaikeuksia niiden kilpaillessa globaaleilla markkinoilla oligopolien tai monopolien kanssa, jotka ovat eräissä tapauksissa valtion omistuksessa. Esimerkiksi rautateiden, lentoliikenteen ja tuulivoimalaitosten alalla eurooppalaiset yritykset kohtaavat ankaraa kilpailua (kolmansien maiden, etenkin kiinalaisten, yritysten taholta).

⁽¹⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 51

3.4.2 ETSK tukee komissiota sen pyrkiessä varmistamaan, että verkkoalustat noudattavat tuotevaatimuksia, jotta laittomia ja vaarallisia tuotteita ei saateta markkinoille. Komitea korostaa kaikkien sellaisten toimenpiteiden merkitystä, joiden tarkoituksena on tarkistaa verkkoalustoilla myytävien tuotteiden vaatimustenmukaisuus ja pyrkiä varmistamaan tuoteturvallisuus maailmanlaajuisessa verkkotoimitusketjussa.

3.4.3 ETSK suosittaa kuitenkin, että komissio tarkastelisi tässä yhteydessä myös sellaisia kysymyksiä kuin tekoäly, kaupallinen viestintä, markkinointi ja mainonta, tavaroiden ja palvelujen myyntiin liittyvät oikeudelliset ja sopimusperusteiset takuut sekä pankki- ja vakuutusalan sisämarkkinoiden toteuttamista ja valvontaa koskevat erityiset säännökset.

Bryssel 16. heinäkuuta 2020.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER
